

Draagvlak opvang asielzoekers

Rapport I&O Research

In opdracht van NOS

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/concept

Datum

september 2022

Opdrachtgever

NOS

Auteurs

Asher van der Schelde

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Meeste Nederlanders zien fatsoenlijke opvang asielzoekers als morele plicht	4
1	Opvattingen over immigratie en asiel	8
1.1	Zes op tien zien opvang asielzoekers als morele plicht	8
1.2	Bijna helft Nederlanders is voor controles binnengrenzen EU	9
2	Houding t.a.v. beleid	10
2.1	Meerderheid staat achter uitgangspunt asielbeleid	10
2.2	Rechts-conservatieve kiezer wil strengere uitgangspunten	11
2.3	Verdeeldheid over voorstel ter beperking nareizen	12
2.4	Kwart wil minder oorlogsvluchtelingen	13
3	Asielzoekerscentrum in eigen buurt	14
3.1	Kwart buurtbewoners heeft liever of absoluut geen azc	14
3.2	Vier op tien vinden azc in eigen buurt onacceptabel	16

Meeste Nederlanders zien fatsoenlijke opvang asielzoekers als morele plicht

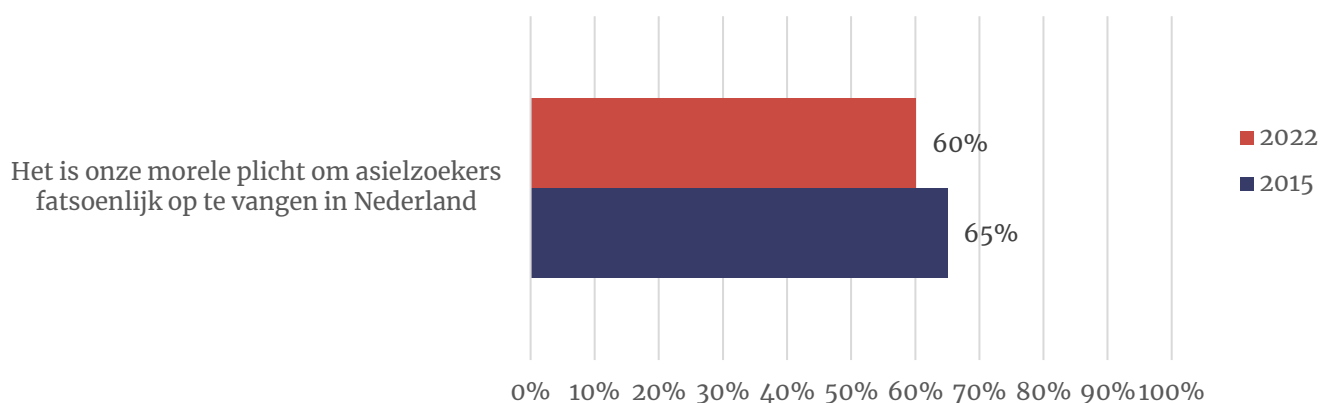
Sinds begin deze zomer bestempelt het kabinet de situatie in Ter Apel als crisis. Een gebrek aan opvangplekken heeft onder andere toe geleid dat veel asielzoekers buiten het aanmeldcentrum in Ter Apel moeten slapen. Om de publieke opinie omtrent het onderwerp immigratie en het draagvlak voor de opvang van asielzoekers goed in kaart te brengen heeft NOS I&O Research gevraagd een onderzoek uit te voeren naar dit onderwerp.

Meerderheid bevolking ziet fatsoenlijke opvang als morele plicht

Zes op tien (60%) Nederlanders vinden het 'onze morele plicht' om asielzoekers fatsoenlijk op te vangen in Nederland. Een vijfde (20%) is het hiermee oneens. Het deel van de bevolking dat de stelling onderschrijft is licht gedaald ten opzichte van 2015 (65%).

Figuur 0.1: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stelling?

Laten zien: Helemaal mee eens en mee eens. Overige antwoordopties: neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens en weet ik niet. Basis: gehele steekproef (n=2.684)

Meesten staan achter uitgangspunten asielbeleid, een vijfde wil dat het strenger wordt

Om te analyseren of de Nederlandse bevolking achter de uitgangspunten van het Nederlandse asielbeleid staat legden wij de volgende tekst voor:

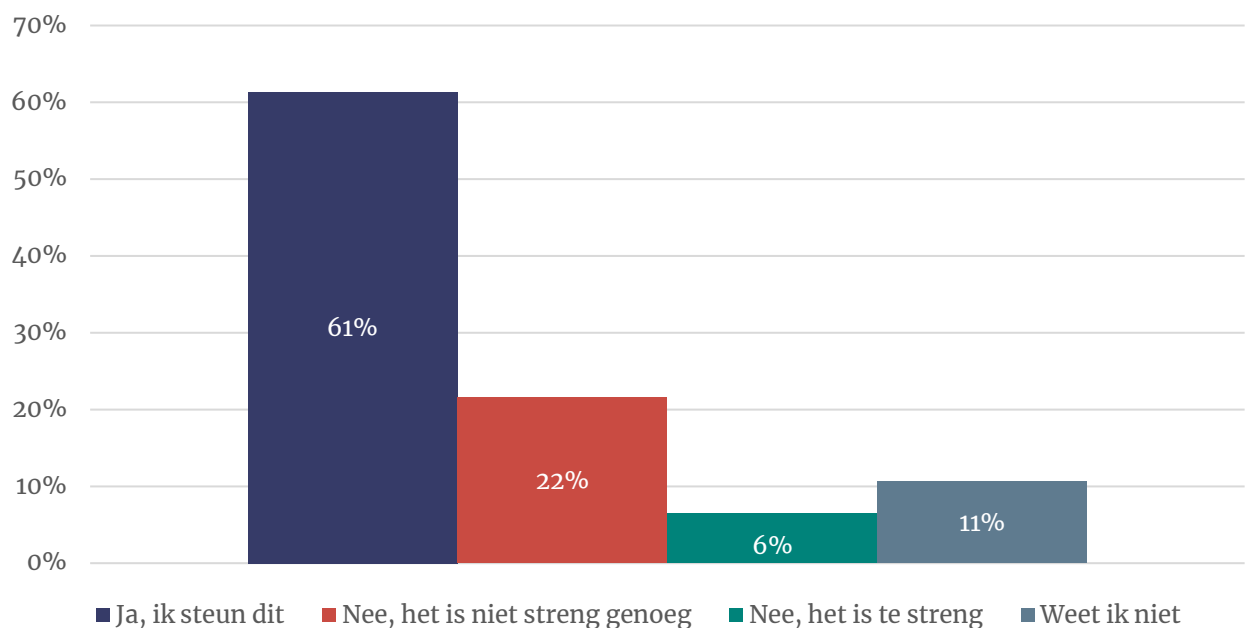
De basis van het Nederlandse asielbeleid is gebaseerd op internationale verdragen en Europees recht. Hierdoor heeft Nederland de plicht om mensen de kans te geven hier asiel aan te vragen. Mensen die vluchten voor oorlog en geweld horen volgens de wet bescherming te krijgen.

Dit geldt ook voor iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Asielzoekers uit landen die door Nederland als veilig zijn aangemerkt krijgen doorgaans geen asielverlening.

Zes op tien (61%) geven aan hierachter te staan. Iets meer dan een vijfde (22%) vindt dat dit beleid strenger zou moeten zijn, terwijl zes procent juist vindt dat het beleid minder streng zou moeten zijn.

Figuur 0.2: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt?

Basis: gehele steekproef (n=2.684)

Meer draagvlak voor azc onder omwonenden

Het draagvlak voor een azc in eigen buurt is gemeten door te vragen of men het acceptabel, acceptabel onder voorwaarden of niet acceptabel zou vinden als er een azc bij hun in de buurt zou worden geplaatst. Aan Nederlanders die al in de buurt wonen van een azc vroegen wij wat zij er met terugkerende kracht wat ze hadden geantwoord als hun gemeente ze deze vraag zou hebben gesteld.

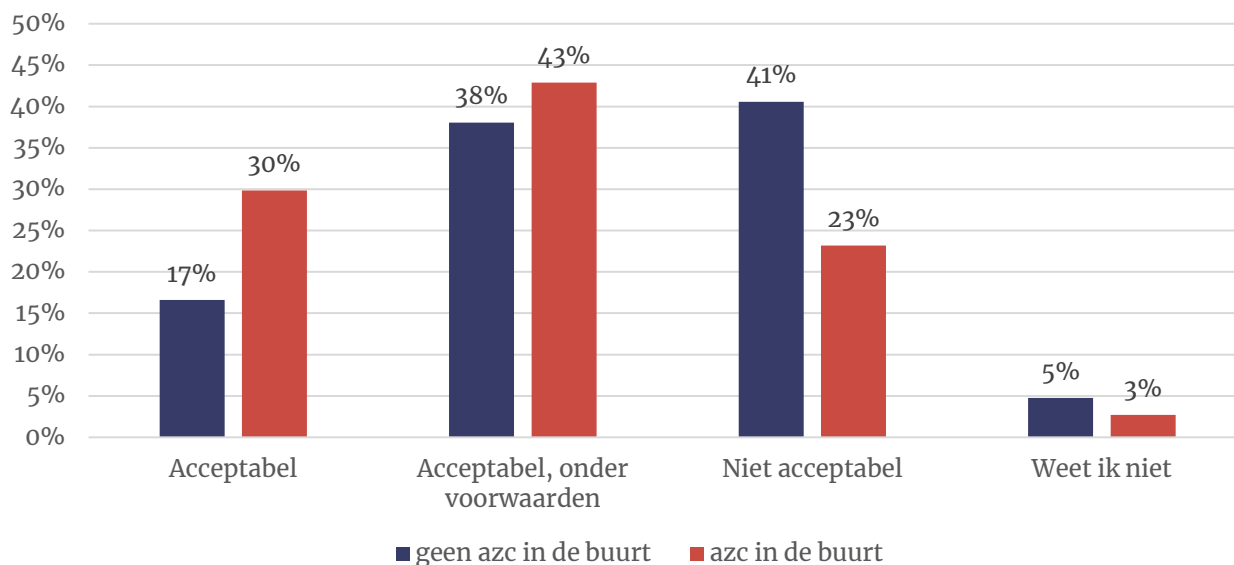
De meerderheid (55%) van de Nederlanders die niet in de buurt (binnen 500 meter) van een asielzoekerscentrum wonen zouden het acceptabel vinden als er in hun buurt een azc zou komen. Zij verbinden daar doorgaans wel voorwaarden aan, zoals de omvang (niet te veel mensen) en de samenstelling (gezinnen uit onveilige landen) van het azc. Ook benadrukt men dikwijls dat er stevig dient te worden ingegrepen als het azc leidt tot overlast. Vier op tien (41%) vindt een azc in de buurt sowieso niet acceptabel.

Nederlanders die wel in de buurt wonen van een azc vinden dit veel vaker acceptabel (73%, al dan niet onder voorwaarden). Slechts een kwart (23%) vindt het niet acceptabel.

Figuur 0.3: mening over azc in de buurt.

Vraagstelling voor omwonenden azc: *Stel dat uw gemeente via een referendum of een enquête aan u had gevraagd of u het acceptabel zou vinden dat er in uw gemeente een azc zou komen, wat had u dan geantwoord?*
Basis: heeft azc in de buurt (n=403)

Vraagstelling voor anderen: *Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 300 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?* Basis: heeft geen azc in de buurt (n=2.281)

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek – uitgevoerd in opdracht van de NOS -vond plaats van vrijdag 9 tot maandag 12 september. In totaal werkten 2.684 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.497) is afkomstig het I&O Research Panel, 187 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 Opvattingen over immigratie en asiel

1.1 Zes op tien zien opvang asielzoekers als morele plicht

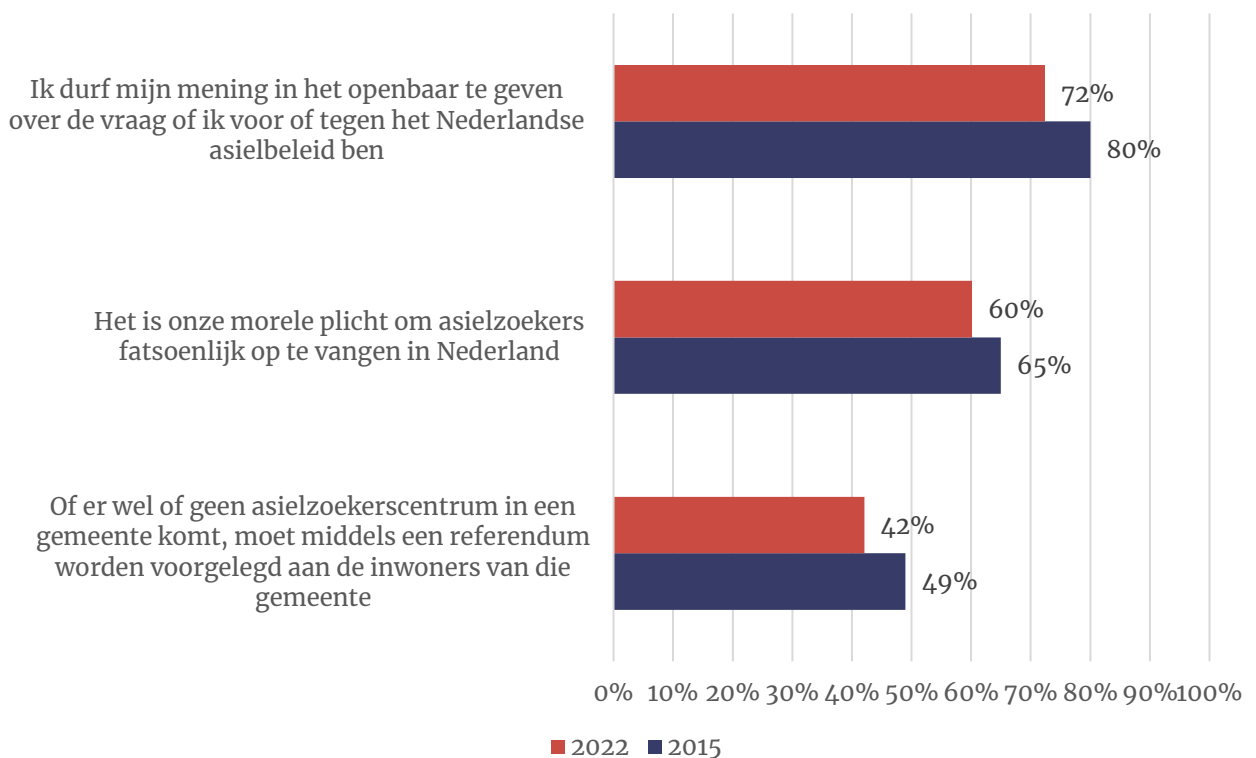
Zeven op tien (72%) Nederlanders durven in het openbaar hun mening te geven over het Nederlandse asielbeleid. Dat is minder dan in 2015 (80%). Hier staat tegenover dat slechts negen procent aangeeft dit niet te durven.

Zes op tien (60%) vinden het 'onze morele plicht' om asielzoekers fatsoenlijk op te vangen in Nederland. Een vijfde (20%) is het hiermee oneens. Het deel van de bevolking dat de stelling onderschrijft is licht gedaald ten opzichte van 2015 (65%).

Ook de behoefte aan referenda over azc's in een gemeente is afgenomen. Vier op tien (42%) vinden nu dat dit via een referendum moet worden voorgelegd, terwijl dit in 2015 de helft (49%) betrof. Een derde (35%) is het nu oneens met de stelling.

Figuur 1.1: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Laten zien: Helemaal mee eens en mee eens. Overige antwoordopties: neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens en weet ik niet. Basis: gehele steekproef (n=2.684)

1.2 Bijna helft Nederlanders is voor controles binnengrenzen EU

Bijna de helft van de Nederlanders (44%) vindt dat de grenscontroles tussen landen in de Europese Unie weer moeten worden ingevoerd. Tevens vindt een derde (34%) dat de grenzen dicht moeten voor asielzoekers, zelfs als Nederland daarmee in strijd handelt met internationale verdragen. Meer mensen (47%) zijn het hiermee oneens.

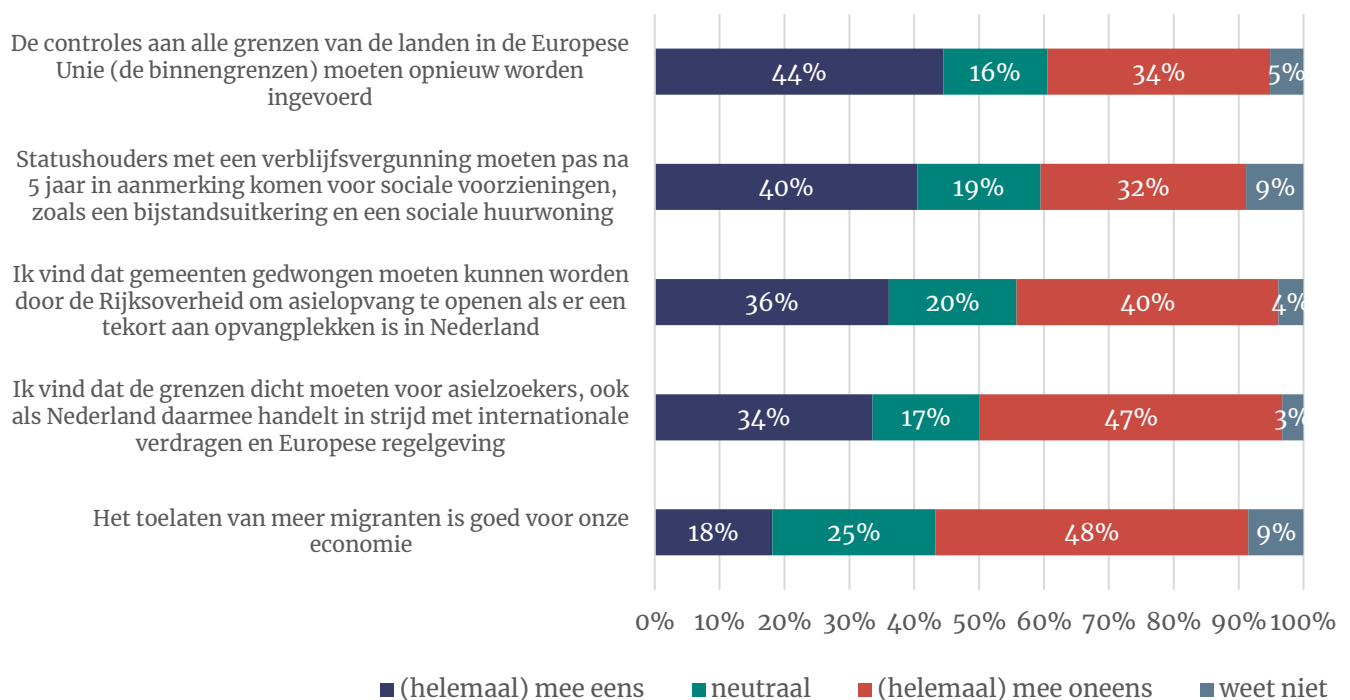
Over de vraag of statushouders met een verblijfsvergunning pas na vijf jaar in aanmerking moeten komen voor sociale voorzieningen is men verdeeld. Vier op tien (40%) lijken dit een goed plan terwijl een derde (32%) dit niet vindt.

Als er een tekort is aan opvangplekken in Nederland vindt 36 procent dat de gemeenten gedwongen moeten kunnen worden om asielopvang te openen. Ongeveer net zoveel (40%) mensen zijn het hiermee oneens.

Slechts een vijfde (18%) denkt dat het toelaten van meer migranten de Nederlandse economie ten goede komt.

Figuur 1.2: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent me de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.684)

2 Houding t.a.v. beleid

2.1 Meerderheid staat achter uitgangspunt asielbeleid

Om te analyseren of de Nederlandse bevolking achter de uitgangspunten van het Nederlandse asielbeleid staat legden wij de volgende tekst voor:

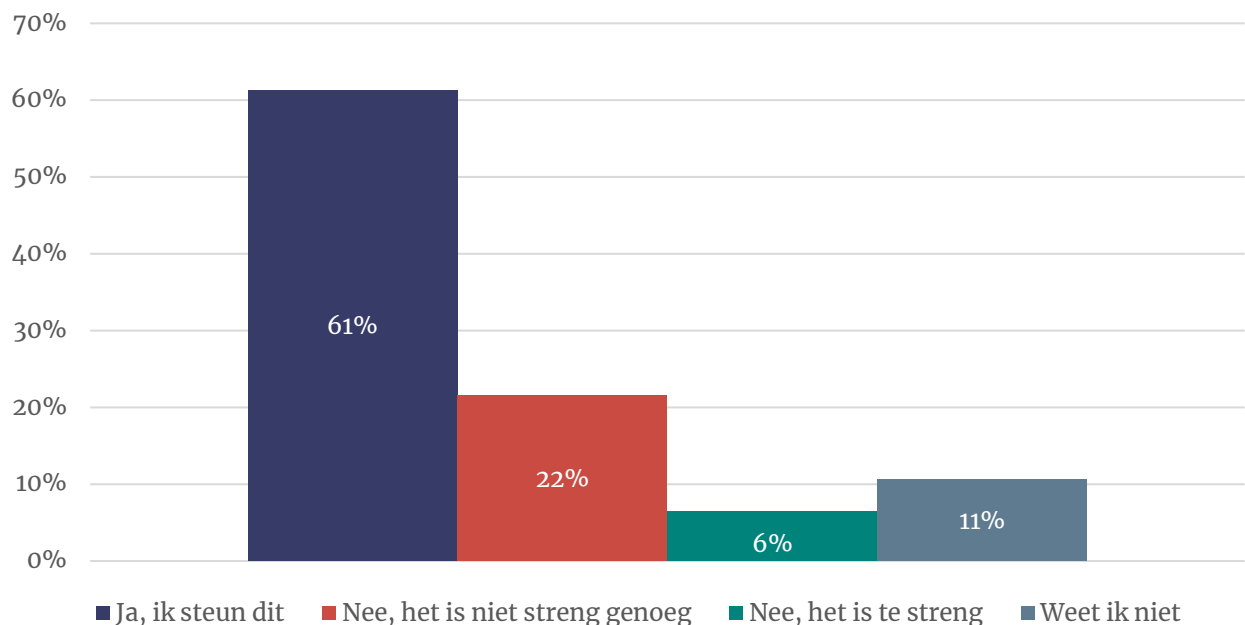
De basis van het Nederlandse asielbeleid is gebaseerd op internationale verdragen en Europees recht. Hierdoor heeft Nederland de plicht om mensen de kans te geven hier asiel aan te vragen. Mensen die vluchten voor oorlog en geweld horen volgens de wet bescherming te krijgen.

Dit geldt ook voor iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Asielzoekers uit landen die door Nederland als veilig zijn aangemerkt krijgen doorgaans geen asielverlening.

Zes op tien (61%) geven aan hierachter te staan. Iets meer dan een vijfde (22%) vindt dat dit beleid strenger zou moeten zijn, terwijl zes procent juist vindt dat het beleid minder streng zou moeten zijn.

Figuur 2.1: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt?

Basis: gehele steekproef (n=2.684)

Motivaties achter mening over uitgangspunten

Een vijfde (22%) van de bevolking is voor strengere uitgangspunten achter het asielbeleid. Zij pleiten vaak voor opvang ‘in eigen regio’ en stellen dat de zogeheten ‘veilige landers’ sneller moeten worden uitgezet. Sommigen zijn van mening dat de hoeveelheid asielzoekers een negatieve invloed heeft op de economie en/of de veiligheid. Een klein deel vindt dat er helemaal geen asielzoekers moeten worden opgenomen.

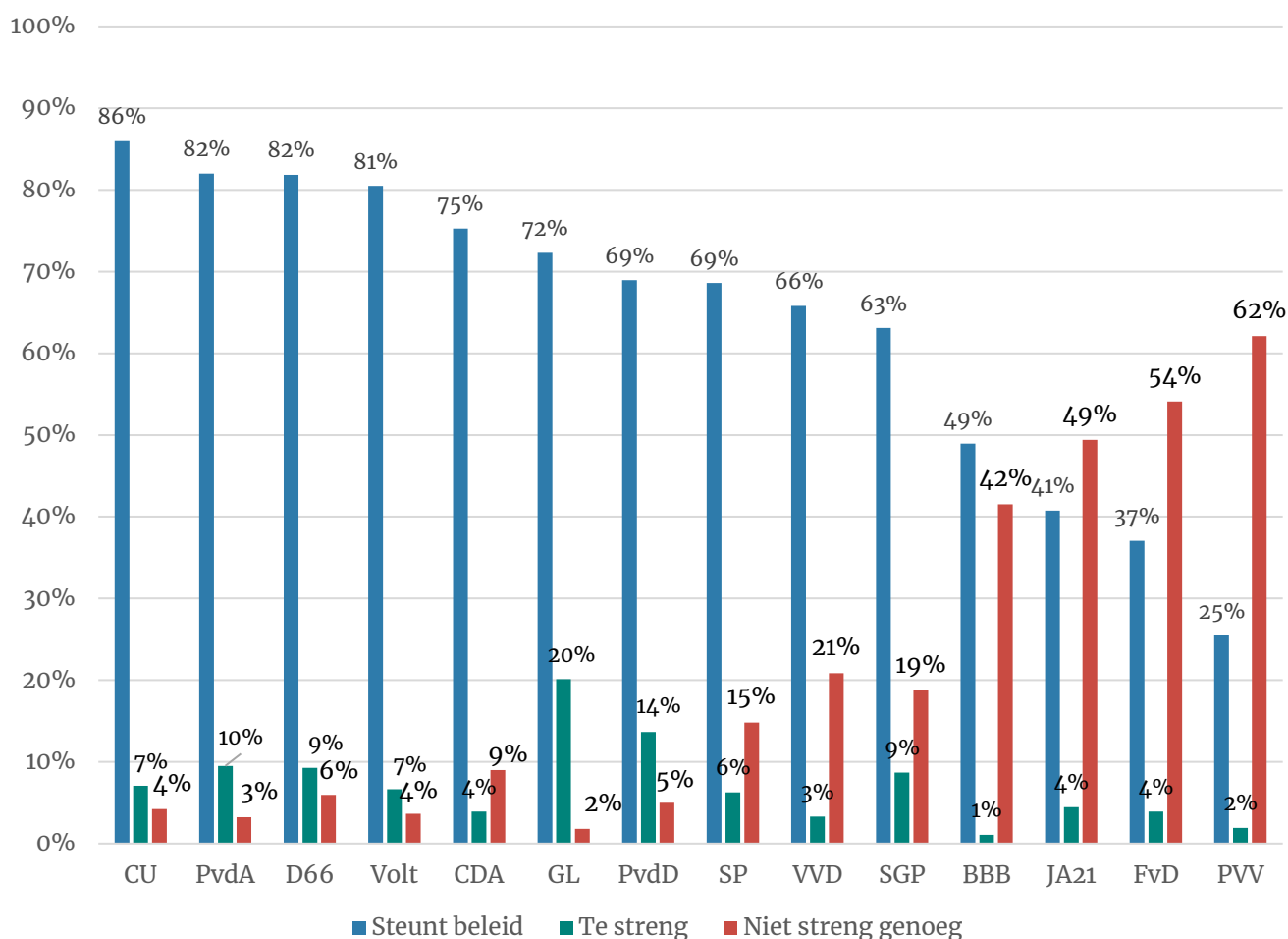
Nederlanders (6%) die minder strenge uitgangspunten willen voor het asielbeleid vinden vaak dat de criteria voor veiligheid moeten worden opgerekt. Ze wijzen er bijvoorbeeld op dat LGBTIQA+-vluchtelingen vaak geen asiel krijgen terwijl zij gevaar lopen in eigen land. Anderen vinden dat iedereen überhaupt vrij zou moeten zijn om te wonen en werken waar men wil.

2.2 Rechts-conservatieve kiezer wil strengere uitgangspunten

Steun voor de uitgangspunten achter asielbeleid hangt samen met politieke voorkeur. Aan rechts-conservatieve zijde is men vaker dan gemiddeld van mening dat de uitgangspunten niet streng genoeg zijn. Van de PVV- (62%) en FvD-kiezers (54%) vindt een meerderheid dit. In het politieke midden en op links steunt men het beleid doorgaans. Een op vijf kiezers van GroenLinks vindt het uitgangspunt voor het beleid zelfs te streng.

Figuur 2.2: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt? (naar partijvoorkeur)

Basis: gehele steekproef (n=2.684)

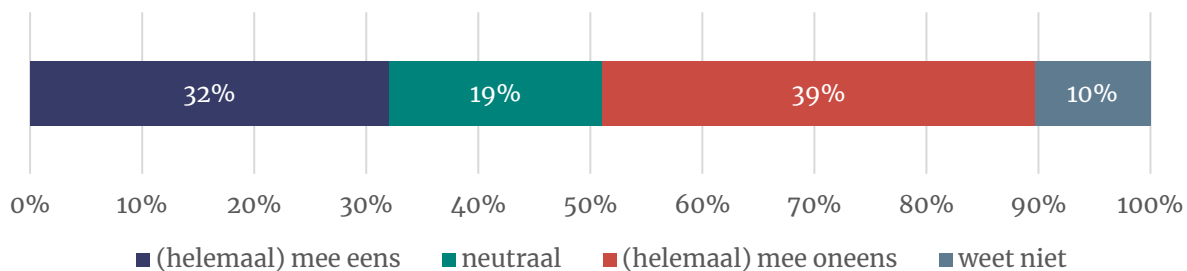

2.3 Verdeeldheid over voorstel ter beperking nareizen

Het kabinet stelde onlangs voor dat vluchtelingen met verblijfsstatus maar zonder woning hun gezin niet meer mogen laten nareizen om de instroom te beperken. Meer mensen zijn het oneens (39%) met dit plan dan eens (32%).

Figuur 2.3: Steun voor voorstel kabinet

Om de instroom te beperken wil het kabinet dat vluchtelingen met een verblijfsstatus hun gezin niet meer mogen laten nareizen als ze geen huisvesting hebben. Als er na 15 maanden nog geen woning is gevonden, krijgen deze gezinsleden alsnog een visum. Kunt u aangeven in hoeverre u het daarmee eens of oneens bent?
Basis: gehele steekproef (n=2.684)

2.4 Kwart wil minder oorlogsvluchtelingen

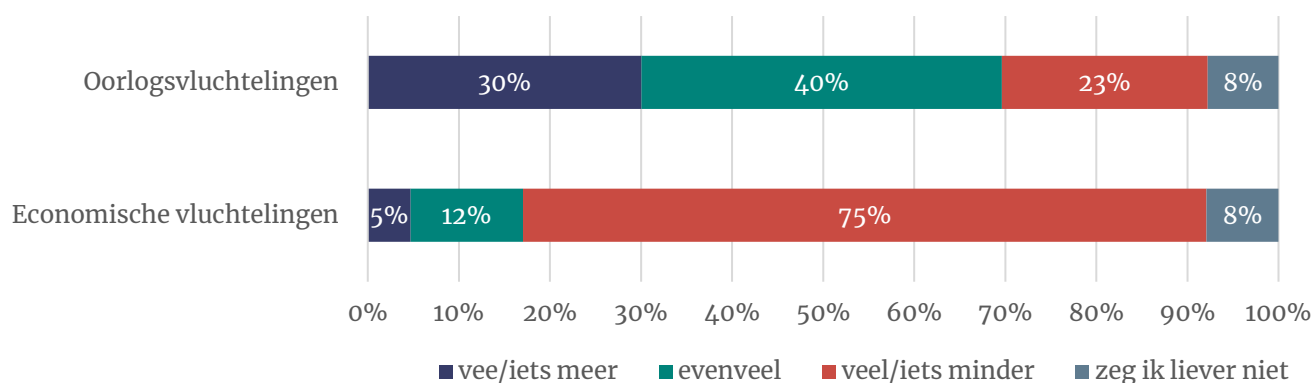
Juridisch gezien heeft de term ‘economische vluchteling’ geen betekenis omdat, volgens onze wet, economische omstandigheden geen grond zijn waarop asiel kan worden verleend. Desalniettemin wordt in het publieke debat vaak onderscheid gemaakt tussen oorlogsvluchtelingen en ‘economische vluchtelingen’. Daarom vroegen wij aan respondenten van welke groepen zij vinden dat er meer, evenveel of minder zouden moeten worden toegelaten in Nederland.

Attitudes tegenover immigranten worden grotendeels beïnvloed door de reden *waarom* deze immigranten naar Nederland komen. Tegenover oorlogsvluchtelingen is men redelijk ontvankelijk. Slechts een kwart (23%) vindt dat er hier minder van moeten worden opgevangen terwijl drie op tien (30%) zelfs pleiten voor meer.

Als het gaat om economische vluchtelingen zien we een heel ander beeld. Driekwart wil minder van deze groep terwijl slechts vijf procent pleit voor meer.

Figuur 2.4: Vluchtelingen kunnen om verschillende redenen weggaan uit hun land van herkomst. Moeten er in Nederland wat u betreft meer, even veel of minder oorlogsvluchtelingen en economische vluchtelingen worden toegelaten?

Basis: gehele steekproef (n=2.684)

3 Asielzoekerscentrum in eigen buurt

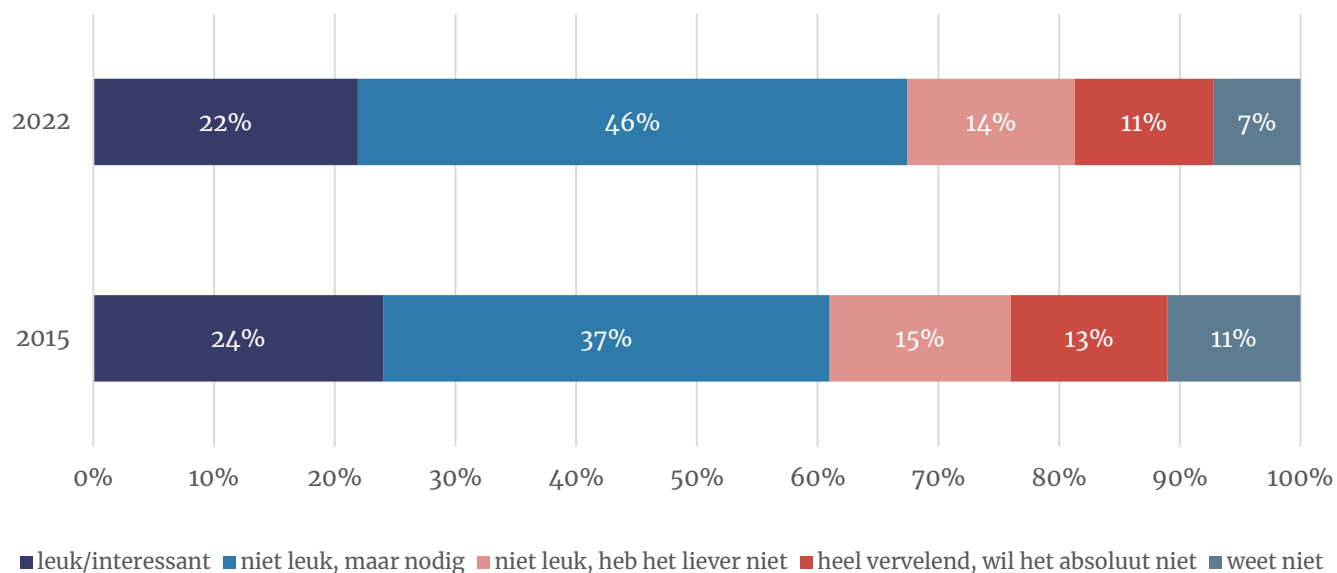
3.1 Kwart buurtbewoners heeft liever of absoluut geen azc

Aan de degenen die inschatten binnen 500 meter van een azc te wonen vroegen wij vervolgens war ze hiervan vinden. Een vijfde (22%) is uitgesproken voorstander van het azc. Zij betitelen het als leuk of interessant. Veruit de grootste groep (46%) vindt het niet leuk maar snapt wel dat het nodig is. Een kwart is tegen de vestiging: veertien procent ‘heeft het liever niet’ terwijl elf procent het absoluut niet wil.

In vergelijking met 2015 zien we dat meer mensen aangeven te snappen dat het nodig is. inmiddels vindt 68 procent het leuk/interessant of nodig, in 2015 was dit 61 procent.

Figuur 3.1: Wat vindt u ervan dat er een azc bij u in de buurt is gevestigd?

Basis: heeft een azc in de buurt (n = 403).

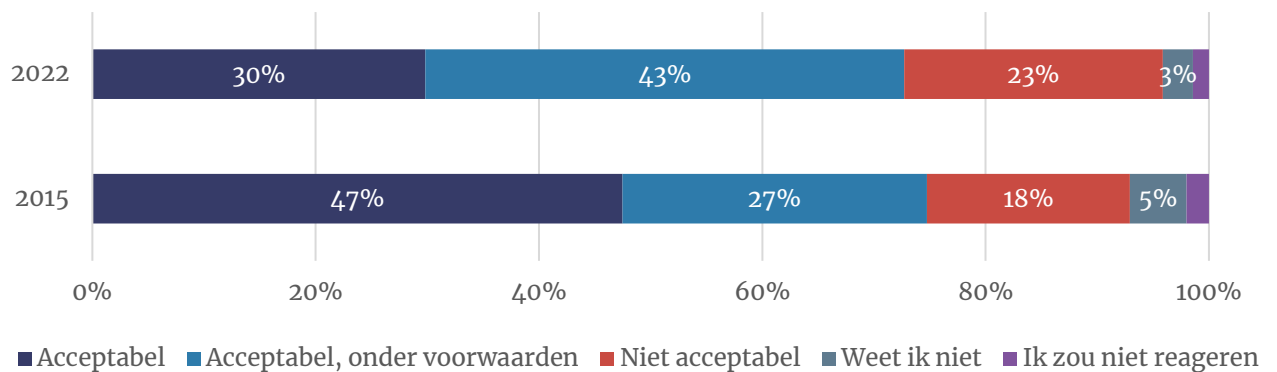
Kwart buurtbewoners had 'nee' gezegd in referendum

We stelden buurtbewoners ook de hypothetische vraag wat zij hadden gezegd als de gemeente een referendum had georganiseerd over het azc. Drie op tien zouden de vestiging acceptabel hebben gevonden zonder daar verdere voorwaarden aan te verbinden terwijl 43 procent hier wel voorwaarden aan zou hebben verbonden. Een kwart van de inwoners had sowieso onacceptabel geantwoord.

Dit percentage is licht gestegen ten opzichte van 2015. Ook zien we dat een stuk meer mensen voorwaarden zouden hebben verbonden aan de vestiging van het azc.

Figuur 3.2: Mocht er een referendum hebben plaatsgevonden, wat had u dan gezegd?

Basis: heeft een azc in de buurt (n = 403).

Welke voorwaarden zou men hebben genoemd?

Vervolgens is uiteraard de vraag welke voorwaarden hieraan verbonden zouden zijn.

Buurtbewoners geven aan dat ze vinden dat de **omvang** van het centrum in verhouding moet staan met het aantal omwonenden. Daar moeten van tevoren harde afspraken over worden gemaakt, zegt men.

Ook de **samenstelling** van een centrum speelt een belangrijke rol. Sommigen vinden dat er 'alleen echte oorlogsvluchtelingen' moeten worden opgenomen terwijl anderen het belangrijk vinden dat er gezinnen worden opgevangen in plaats van voornamelijk jonge mannen.

Voorts pleiten sommige omwonenden voor strengere regels: "Bij **overlast** direct ingrijpen." Tot slot wordt vaak genoemd dat de vluchtelingen worden geholpen om maatschappelijk te **integreren** via werk of taalcursussen¹.

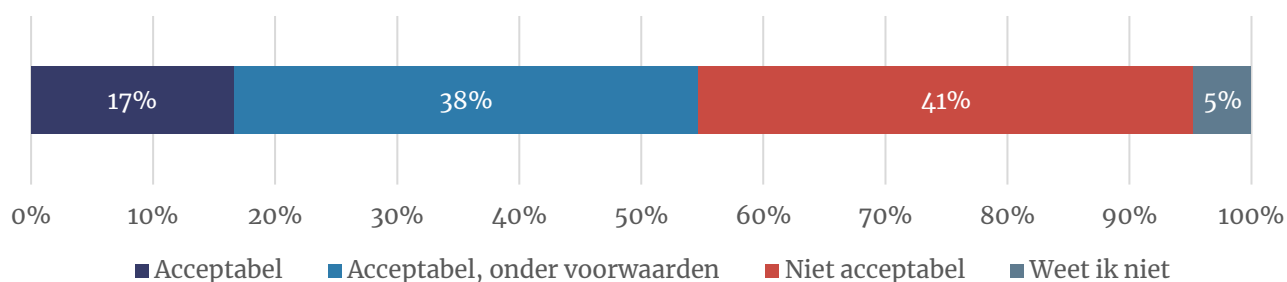
¹ Asielzoekers mogen in Nederland pas een halfjaar na de asielaanvraag werken, zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/mogen-asielzoekers-werken>

3.2 Vier op tien vinden azc in eigen buurt onacceptabel

Ook aan Nederlanders zonder azc in de buurt vroegen wij wat zij ervan zouden vinden als er een azc bij hun in de buurt zou komen met circa 300 asielzoekers. De meerderheid (55%) zou dit acceptabel vinden al verbinden velen (38%) hier wel voorwaarden aan. Vier op tien (41%) vinden het onacceptabel. Opvallend is dat dat percentage veel lager ligt onder omwonenden van azc's (23%, zie figuur 1.4). Twee mogelijke verklaringen hiervoor zijn dat azc's worden geplaatst in buurten waar überhaupt meer draagvlak is voor een centrum of dat de nabijheid van een azc ervoor zorgt dat mensen hier positiever over gaan denken.

Figuur 3.3: Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 300 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?

Basis: heeft geen azc in de buurt (n=2.281)

Welke voorwaarden?

Vier op tien Nederlanders (38%) die niet bij een azc in de buurt wonen zouden een azc in hun buurt acceptabel vinden als daar voorwaarden aan worden verbonden. Deze groep verbindt hier vaak dezelfde voorwaarden aan als omwonenden van azc's. De **omvang** moet worden beperkt, het moet gaan om **oorlogsvluchtelingen**, bij voorkeur **gezinnen**, er moet duidelijk en hard worden ingegrepen bij **overlast** en de asielzoekers moeten worden geholpen om te integreren.

Andere voorwaarden die worden genoemd zijn:

- Van tevoren duidelijk afspreken **hoe lang** het azc zal blijven
- **Menswaardige opvang**
- **Eerlijke verdeling** over gemeenten
- **Snelle uitspraak** over verblijfsvergunning